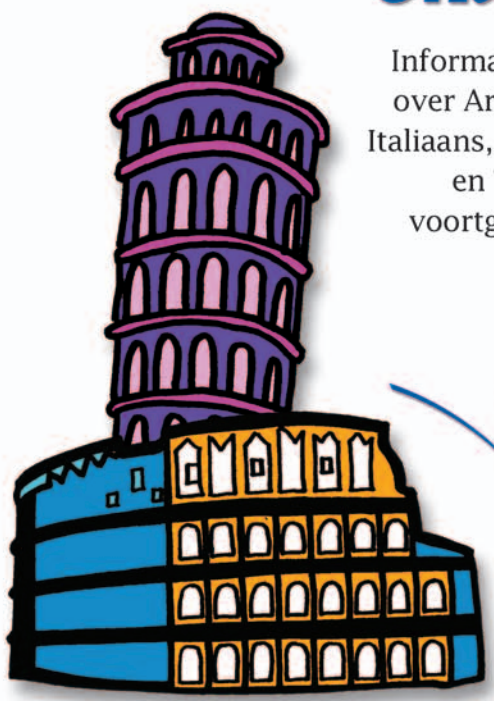

Nieuwe moderne vreemde talen in het voortgezet onderwijs

Informatie voor ouders
over Arabisch, Chinees,
Italiaans, Russisch, Spaans
en Turks in het
voortgezet onderwijs

Juni 2006 © Platform
Nieuwe schooltalen CPS

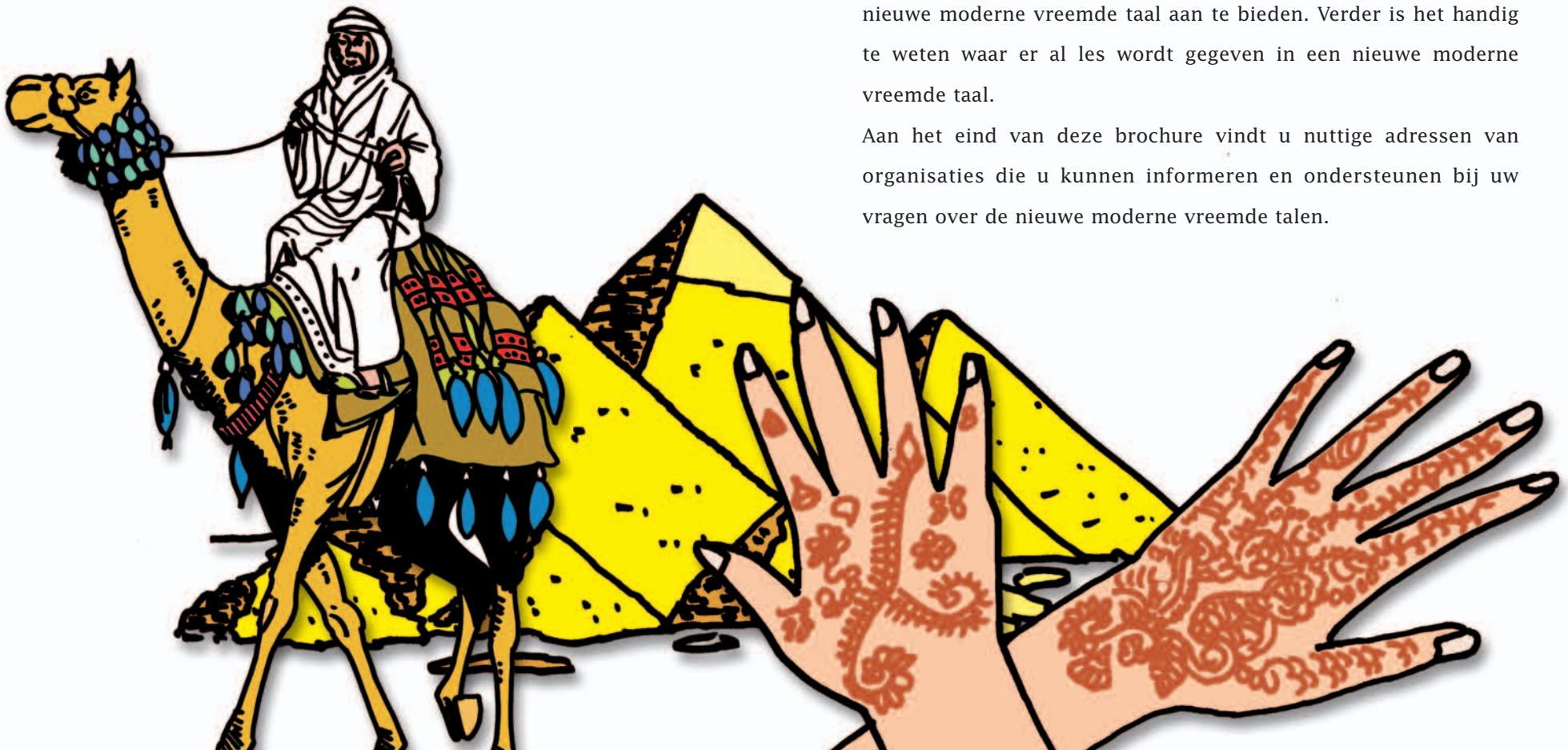

Inleiding

In het voortgezet onderwijs bestaat sinds vele jaren de mogelijkheid voor leerlingen les te krijgen in andere talen, dan de 'oude moderne vreemde talen' Engels, Frans en Duits. Het gaat hier om de zogenaamde 'nieuwe moderne vreemde talen', zoals het Arabisch, Italiaans, Russisch, Spaans en Turks.

In deze brochure wordt praktisch uitgelegd wat de nieuwe moderne vreemde talen zijn. Maar ook welke mogelijkheden leerlingen hebben om deze talen te volgen in het voortgezet onderwijs. Daarnaast staat beschreven hoe ouders een school kunnen vragen om een nieuwe moderne vreemde taal aan te bieden. Verder is het handig te weten waar er al les wordt gegeven in een nieuwe moderne vreemde taal.

Aan het eind van deze brochure vindt u nuttige adressen van organisaties die u kunnen informeren en ondersteunen bij uw vragen over de nieuwe moderne vreemde talen.

1. Wat zijn de nieuwe moderne vreemde talen?

Met de nieuwe moderne vreemde talen bedoelen we al die talen die niet onder de 'traditionele' moderne vreemde talen vallen, zoals het Engels, Frans of Duits. De officiële nieuwe moderne vreemde talen zijn het Arabisch, Italiaans, Spaans, Russisch en Turks. Deze talen worden ook aangeduid als moderne vreemde talen. Voor deze talen zijn er al veel materialen en examens ontwikkeld.

Scholen mogen in hun vrije ruimte ook andere talen aanbieden dan deze vijf, bijvoorbeeld Chinees, Hindi, Nieuw-Grieks, Papiamentu, Portugees. Daarvoor is geen toestemming nodig van het ministerie van OCW.

Het verschil met de officiële nieuwe moderne vreemde talen is, dat er voor deze talen niet altijd lesmateriaal en examens zijn. Deze talen zijn namelijk geen landelijke examenvakken. Een school kan wel toestemming vragen aan het ministerie van OCW om zo'n taal tóch als examenvak aan te mogen bieden (dit geldt alleen op havo en vwo).

De mogelijkheden om de nieuwe moderne vreemde talen te volgen, staan hiernaast uitgelegd.

2. In welke klassen kan mijn kind les krijgen in een nieuwe moderne vreemde taal?

● **vmbo onderbouw (klas 1, 2):**

Vanaf het schooljaar 2006-2007 zijn de scholen verplicht om, naast het Engels, in de theoretische, gemengde en kaderberoepsgerichte leerweg van het vmbo één moderne vreemde taal aan te bieden in het kerncurriculum. Voor de basisberoepsgerichte leerweg is dit niet verplicht. Op dit moment worden vooral het Duits en Frans aangeboden, maar scholen mogen er ook voor kiezen om een andere taal aan te bieden, als die taal maar een examenprogramma heeft. Voor het vmbo zijn dat Arabisch, Spaans en Turks.

● **havo/vwo onderbouw (klas 1, 2, 3):**

Voor het havo/vwo geldt dat er in principe, naast het Engels, verplicht in het kerncurriculum Frans en Duits moet worden gegeven. In plaats van een van deze talen mag ook een nieuwe moderne vreemde taal gekozen worden, op voorwaarde dat deze een examenprogramma heeft (op havo/vwo zijn dat Arabisch, Italiaans, Russisch, Spaans en Turks). Een school heeft daarnaast ook de mogelijkheid en ruimte om met name in het derde leerjaar nog een (andere) nieuwe moderne vreemde taal aan te bieden in de keuzeruimte. Deze taal hoeft geen examenprogramma te hebben.

● **vmbo bovenbouw (klas 3, 4):**

Op dit moment is het zo, dat leerlingen alleen in de sector economie als sectorvak een tweede taal mogen kiezen. Meestal is dit Frans of Duits, maar het mag ook Arabisch, Spaans of Turks (maar niet een andere nieuwe

moderne vreemde taal) zijn. Voorwaarde is dat de leerling al in de onderbouw een van deze talen gekozen heeft in plaats van Frans of Duits. In de andere sectoren kunnen de nieuwe moderne vreemde talen alleen als keuzevak (alleen in GL/TL) of extra vak gekozen worden. Als een leerling in dit vak examen doet, telt het ook mee voor de examenuitslag.

● **havo/vwo bovenbouw (klas 4, 5 of klas 4, 5, 6):**

In het schooljaar 2007-2008 komen veranderingen in de Tweede Fase van het havo/vwo. De mogelijkheden om een nieuwe moderne vreemde taal in het programma op te nemen, worden daarmee groter omdat Frans en Duits niet meer verplicht zijn.

In het schema in Bijlage 2 worden de mogelijkheden nog een keer op een rij gezet. Kijk daarbij eerst of uw kind op het vmbo, havo of vwo zit en dan of uw kind in de onder- of bovenbouw zit.

3. Hoe vraag ik een school een nieuwe moderne vreemde taal aan te bieden?

De ervaring op dit moment laat zien dat scholen niet gauw uit zichzelf ervoor kiezen om een nieuwe moderne vreemde taal aan te bieden. Sommige doen dit wel, omdat zij druk bezig zijn met internationalisering of om zich te profileren ten opzichte van andere scholen. Belangrijk is te weten dat het voor scholen niet verplicht is om een nieuwe moderne vreemde taal aan te bieden!

Het is dus belangrijk om scholen te overtuigen van het nut van het aanbieden van een nieuwe moderne vreemde taal en de belangstelling ervoor.

Mocht u belangstelling hebben om uw kind een van de nieuwe moderne vreemde talen te laten volgen, maar de school biedt die mogelijkheid niet, dan kunt u het beste het volgen de doen:

A. Mijn kind zit al op het voortgezet onderwijs

1. Informeer bij andere ouders op de school van uw kind(eren) of zij ook dezelfde nieuwe moderne vreemde taal willen.
2. Vorm een werkgroepje met een paar ouders en organiseer hulp om de school te kunnen overtuigen. U kunt hiervoor hulp vragen bij migrantenorganisaties, steunfuncties, de medezeggenschapsraad, de ouderraad en ondersteuningsinstellingen zoals CPS en APS (zie ook de bijgevoegde adressenlijst).
3. Laat de belangstelling zien aan de schoolleiding; maak bijvoorbeeld een handtekeningenlijst van leerlingen en ouders die belangstelling hebben voor de taal.
4. Zet met de werkgroep de voordelen voor de school en de leerlingen op een rij en doe suggesties voor de manier van invoering.
5. Overleg als werkgroep met de schoolleiding en/of het schoolbestuur.

B. Mijn kind zit nog niet op het voortgezet onderwijs

1. Informeer of er meer ouders zijn in de gemeente waar u woont die interesse hebben voor die taal. U kunt bijvoorbeeld contact opne-

men met de ouderraad van een school, met de afdeling onderwijs van de gemeente of met een migrantenorganisatie. U kunt ook een oproep doen in een plaatselijk krantje. Vraag ondersteuning bij de gemeente en/of migrantenorganisaties.

2. Probeer te onderzoeken hoe groot de belangstelling is. Laat deze belangstelling zien door handtekeningen te verzamelen.
3. Overleg met de gemeente of een migrantenorganisatie, welk schoolbestuur of welke scholen u wilt benaderen met het verzoek een bepaalde taal aan te bieden en op welke manier u dat het beste kunt doen.
4. Zet de voordelen voor de school en de leerlingen op een rij en doe suggesties voor de manier van invoering. Overtuig de school ervan dat het ook leuk is voor Nederlandse leerlingen om de betreffende taal te leren. Denk ook aan de mogelijkheid om samen met meerdere scholen die onder hetzelfde bestuur vallen, één of meer nieuwe moderne vreemde talen aan te bieden (zogenamde lespuntscholen).

Via CPS is een brochure verkrijgbaar die is ontwikkeld voor de invoering van het vak Arabisch of Turks op een school. Deze handleiding is ook goed bruikbaar voor de invoering van andere nieuwe moderne vreemde talen.

4. Waar kun je de nieuwe moderne vreemde talen nog meer volgen?

Er zijn scholen in het voortgezet onderwijs die, in het kader van de brede school, allerlei cursussen en activiteiten aanbieden voor hun leerlingen. In dit kader zou een school ook kunnen denken aan het aanbieden van een nieuwe moderne vreemde taal.

Ook via taleninstituten als de Volksuniversiteit, is het mogelijk onderwijs te krijgen in de nieuwe moderne vreemde talen. Daarnaast zijn er veel particuliere initiatieven en initiatieven van organisaties om taallessen aan te bieden. Informatie hierover kunt u vinden via de gemeente, de Gouden Gids of via internet.

5. Platform Nieuwe Schooltalen

Om een goed overzicht te hebben van scholen of andere organisaties die een nieuwe moderne vreemde taal aanbieden, willen wij u vragen de naam van eventueel nieuwe scholen en organisaties

door te geven aan het Platform Nieuwe Schooltalen, Judith Richters

(j.richters@cps.nl,

06-29032886). Ook voor

vragen en informatie kunt u altijd bij het Platform terecht.

Judith Richters kan u doorverwijzen naar andere organisaties.

Bijlage 1: Scholen die al nieuwe moderne vreemde talen aanbieden

Arabisch:

Berlage Lyceum, Amsterdam
Comenius Lyceum, Amsterdam
Openbaar Zeister Lyceum, Zeist
Islamitisch College Amsterdam, Amsterdam
Edith Steincollege, Den Haag
ISG Ibn Ghaldoun, Rotterdam

Italiaans:

Amsterdams Lyceum, Amsterdam
Arentheem College, Arnhem

Russisch:

SG Schravenlant, Schiedam
Etty Hillesum Lyceum, Deventer
Valuascollege, Venlo
Praedinius Gymnasium, Groningen

Spaans:

Een overzicht van een groot aantal scholen die Spaans geven staat in het boekje *Spaans in Nederland. Gids voor Cultuur en Onderwijs*. Uitgave van de Consejería de Educación y Ciencia en Bélgica, Países Bajos y Luxemburgo/Instituto Cervantes Utrecht, 2001. ISBN 90 8068 79 1 X. Te bestellen bij

Instituto Cervantes

(cenutr@cervantes.es)

Het is ook mogelijk dit boekje gratis te downloaden vanaf de website van de Consejería de Educación en Bélgica:

www.sgci.mec.es/be/publicaciones/spaans.htm

Turks:

Edith Stein College, Den Haag
Erasmus Scholengemeenschap, Almelo
Carmel College, Oss
Liefland College, Utrecht
ISG Ibn Ghaldoun, Rotterdam
Johan de Wittcollege, Den Haag

Chinees:

Koning Willem I College, Den Bosch
Gemeentelijk Gymnasium, Hilversum
Internationale school Alberdingk Thijm, Hilversum
Visser 't Hooftlyceum, Leiden
Haganum Gymnasium, Den Haag
Johan de Witt Gymnasium, Dordrecht
Eijkhagencollege, Landgraaf
Cambreur College, Dongen

Bijlage 2: Schema nieuwe moderne vreemde talen in het voortgezet onderwijs

	Vmbo TL/GL/KB	Vmbo BB	Havo	Vwo
<p>Onderbouw (vanaf 2006-2007)</p>	<p><i>Verplicht:</i> Engels + Frans óf Duits óf een nieuwe moderne vreemde taal met examenprogramma</p> <p><i>Mogelijk:</i> In de differentiële ruimte kunnen ook andere MVT (dus ook een nieuwe moderne vreemde taal) aangeboden worden naast Frans of Duits</p>	<p><i>Verplicht:</i> Engels</p> <p><i>Mogelijk:</i> In de differentiële ruimte kunnen ook andere MVT (dus ook een nieuwe moderne vreemde taal) aangeboden worden</p>	<p><i>Verplicht:</i> Engels Frans én Duits In plaats van Frans of Duits kan een nieuwe moderne vreemde taal met examenprogramma gekozen worden</p> <p><i>Mogelijk:</i> vierde moderne vreemde taal, bijvoorbeeld in het derde leerjaar = ook nieuwe moderne vreemde taal</p>	<p><i>Verplicht:</i> Engels Frans én Duits In plaats van Frans of Duits kan een nieuwe moderne vreemde taal met examenprogramma gekozen worden</p> <p><i>Mogelijk:</i> vierde moderne vreemde taal, bijvoorbeeld in het derde leerjaar = ook nieuwe moderne vreemde taal</p>
<p>Bovenbouw</p>	<p><i>Verplicht:</i> In alle sectoren Engels</p> <p>Sector economie: sectorkeuzevak = ook een nieuwe moderne vreemde taal</p> <p><i>Mogelijk:</i> tweede of derde moderne vreemde taal als keuzevak (alleen in TL/GL) of extra vak = ook nieuwe moderne vreemde taal</p>	<p><i>Verplicht:</i> In alle sectoren Engels</p> <p>Sector economie: sectorkeuzevak = ook een nieuwe moderne vreemde taal</p> <p><i>Mogelijk:</i> tweede of derde moderne vreemde taal als keuzevak of extra vak = ook nieuwe moderne vreemde taal</p>	<p><i>Verplicht:</i> (vanaf 2007-2008)</p> <p>In het gemeenschappelijk deel: Engels</p> <p>Profiel Cultuur & Maatschappij: tweede moderne vreemde taal = ook een nieuwe moderne vreemde taal</p> <p><i>Mogelijk:</i> Profiel C&M: derde moderne vreemde taal als profielvak, = ook nieuwe moderne vreemde taal</p> <p>Profiel Economie & Maatschappij: tweede moderne vreemde taal als profielvak, = ook nieuwe moderne vreemde taal</p> <p>Andere profielen: tweede moderne vreemde taal als examenvak in de (geheel) vrije ruimte = ook nieuwe moderne vreemde taal</p>	<p><i>Verplicht:</i> (vanaf 2007-2008)</p> <p>In het gemeenschappelijk deel: Engels + tweede moderne vreemde taal = ook nieuwe moderne vreemde taal</p> <p>Profiel Cultuur & Maatschappij en Economie & Maatschappij: derde moderne vreemde taal = ook nieuwe moderne vreemde taal</p> <p><i>Mogelijk:</i> Profiel C&M: vierde moderne vreemde taal als profielvak, = ook nieuwe moderne vreemde taal</p> <p>Andere profielen: derde moderne vreemde taal als examenvak in de (geheel) vrije ruimte = ook nieuwe moderne vreemde taal</p>

Nuttige adressen

APS (ondersteuning voor Turks)
Postbus 85475
3508 AL UTRECHT
T (030) 285 68 04
a.ocak@aps.nl

CPS/Platform Nieuwe Schooltalen
(ondersteuning voor alle nieuwe
moderne vreemde talen)
Postbus 1592
3800 BN Amersfoort
T (033) 453 42 31
j.richters@cps.nl

CDRE/ABC
(ondersteuning voor Spaans)
Marieke van Ettehoven, coördinator
Baarsjesweg 224
1058 AA Amsterdam
T (020) 799 00 10
F (020) 799 00 20
MvanEttehoven@hetabc.nl
www.hetabc.nl

SLO
Boulevard 1945 3
7511 AA Enschede
T (053) 484 08 40
www.slo.nl

Landelijk Steunpunt Educatie
Molukkers
Biltstraat 95
3507 LJ Utrecht
T (030) 233 39 00
F (030) 231 62 75

www.lsem.nl
Vereniging Leraren in Levende
Talen - secties nieuwe schooltalen,
www.levendetalen.nl

Vaklokalen nieuwe schooltalen,
www.digischool.nl

Vakcommunities nieuwe school-
talen, www.digischool.nl

Informatie over Chinees
onderwijs:
www.chineesonderwijs.nl

Landelijke migrantenondersteuningsinstellingen

IOC, Inspraakorgaan Chinezen
Maliebaan 13, 3581 CB Utrecht
T (030) 223 29 50
F (030) 238 21 66
info@ioc-ch.nl
www.ioc-ch.nl

IOT, Inspraakorgaan Turken
Maliebaan 13, 3581 CB Utrecht
T (030) 234 36 25
F (030) 670 05 17
info@iot.nl
www.iot.nl

**Lize, overlegpartner
Rijksoverheid Zuid Europese
gemeenschappen**
Maliebaan 13, 3581 CB Utrecht
Postbus 14065, 3508 SC Utrecht
T (030) 233 21 00
F (030) 232 25 71
info.lize@lize.nl
www.lize.nl

**LOWM, Landelijk Overlegorgaan
Welzijn Molukkers**
Maliebaan 13, 3581 CB Utrecht
T (030) 236 41 84
F (030) 662 13 90
info@lowm-maluku.nl
www.lowm-maluku.nl

**OCaN, Overlegorgaan Caribische
Nederlanders**
Laan van Meerdervoort 145 A,
2517 AX Den Haag
T (070) 380 33 01
F (070) 388 99 76
ocan.antillianen-arubanen@wxs.nl
www.ocan.nl

**SIO, Surinaams Inspraak Orgaan
Maliebaan 13, 3581 CB Utrecht**
T (030) 231 60 14
F (030) 234 38 36
info@sioweb.nl
www.sioweb.nl

**SMT, Samenwerkingsverband
van Marokkanen en Tunesiërs**
Maliebaan 13, 3581 CB Utrecht
Postbus 14172, 3508 SG Utrecht
T (030) 236 73 27
F (030) 236 91 18
info@smtnet.nl
www.smtnet.nl

**VON, Vluchtelingen Organisaties
Nederland**
Merelstraat 2 bis, 3514 CN Utrecht
T (030) 271 45 05
F (030) 273 38 44
info@vluchtelingenorganisaties.nl
www.vluchtelingenorganisaties.nl

onderwijsontwikkeling en advies

Deze brochure is vervaardigd in opdracht
van het Ministerie van OCW.

Plotterweg 30, 3821 BB Amersfoort
Postbus 1592
3800 BN Amersfoort
T (033) 453 43 43
F (033) 453 43 53

www.cps.nl

